

Ἡ Ὠδή τῆς Θεοτόκου (Εὐθύμιος Στύλιος Μητροπολίτης Ἀχελώου)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρι μου, ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ. Ἴδού γάρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί, ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατὸς καὶ ἅγιον τό ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τό ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεάς γενεῶν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν· Καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσε ταπεινούς, πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενούς. Ἄντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ μνησθῆναι ἐλέους, καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραάμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα .

(Κατά Λουκᾶν α΄ 46 -55)

1. «Καί εἶπε Μαριάμ· μεγαλύνει» (Λουκ. α΄ 46).

Μόλις ἡ Ἐλισάβετ τελείωσε τόν ἐμπνευσμένο χαιρετισμό της, ἡ Μαριάμ ἄρχισε ν' ἀπαγγέλλει μιά δική της Ὠδή! Ἡ πανηγυρική, εὐχαριστήρια καί δοξολογική ὠδή (=τραγούδι), μετά ἀπό ἐξαιρετικά γεγονότα ἦταν κάτι τό συνηθισμένο στήν ἱστορία τῶν ἀρχαίων Ἑβραίων. Ἔτσι, τόσο ὁ χαιρετισμός τῆς Ἐλισάβετ ὅσο καί ἡ Ὠδή τῆς Παρθένου Μαρίας ἔρχονται νά προστεθοῦν στίς Ὠδές τῆς ἀδελφῆς τοῦ Μωϋσῆ Μαριάμ (Ἐξοδ. ιε΄ 1-19), τῆς Δεββώρας (Κριταί ε΄ 2-31) καί τῆς προφήτιδος Ἄννης μητέρας τοῦ προφήτου Σαμουήλ (Α΄ Βασ. β΄). Ἰδίως ἡ Ὠδή τῆς Θεοτόκου ἔχει πολλές ἀπηχήσεις ἀπό τούς ψαλμούς καί τήν Ὠδή τῆς Ἄννης. Αὐτό φανερώνει, ὅτι ἡ Παρθένος Μαρία ὅπως καί οἱ ἄλλες παρθένες τοῦ Ἰσραήλ, γνῶριζε ἀπό τήν παιδική της ἡλικία τούς Ψαλμούς καί τίς Ὠδές τῆς Π. Διαθήκης πού ἀναφέραμε πιό πάνω (ΥΛ, 63).

Ἡ Ὠδή τῆς Θεοτόκου ἔμελλε νά γίνῃ ἡ κατ' ἐξοχήν εὐχαριστήρια Ὠδή τῆς ἀνθρωπότητος. Διότι ἀποτελεῖ μιά περίληψη τῶν Ὠδῶν τῆς Π. Διαθήκης καί ἀφετηρία τῶν πιό ἐμπνευσμένων συνθέσεων τῆς χριστιανικῆς ψυχῆς (πρβλ. Τή θέσι τῆς Ὠδῆς αὐτῆς στήν ὀρθόδοξο λατρεία, καθώς καί τοῦ ὕμνου (MAGNIFICAT) (=μεγαλύνει) στήν λατρεία καί τή θρησκευτική μουσική τῆς Δύσεως).

Ἡ Θεοτόκος, ὑπό τήν ἔξαρσι τῶν θαυμαστῶν γεγονότων τῆς ζωῆς της συνθέτει τήν ἐμπνευσμένη δοξολογική Ὠδή της. Οἱ μεγάλες στιγμές τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Θεοῦ στήν προσωπική ἢ τήν συλλογική ζωή ἐμπνέουν ιδιαίτερα τίς εὐσεβεῖς καί ἀφιερωμένες ψυχές. Πρῶτες αὐτές βλέπουν τό εὐεργετικό χέρι τοῦ Θεοῦ· ἀκοῦνε τή φωνή του καί νοιώθουν τό περπάτημά του στήν ἱστορία (πρβλ. «Φωνή ἀδελφιδοῦ μου· ἰδοῦ οὗτος ἦκει πηδῶν ἐπί τά ὄρη... ὅμοιός ἐστιν ἀδελφιδός μου τῆ δορκάδι ἢ νεβρῶ (=ἐλαφάκι) ἐλάφων». Ἄσμα Ἀ. Β΄ 8-9)· διαισθάνονται τό πέρασμά του κοντά τους (πρβλ. «ὀπίσω σου εἰς ὀσμήν μύρων σου δραμοῦμεν» Ἄσμα Α΄. α΄ 4) καί ξεσποῦν σέ ὕμνους καί ὠδές.

Οἱ ποιηταί ἔγραψαν τά πιό ὁμορφα ποιήματα καί τραγούδια σέ στιγμές ιδιαίτερης ἐμπέυσεως καί ἐξάρσεως. Οἱ ἅγιες ψυχές γράφουν τίς πιό ὠραῖες ὠδές τους σέ στιγμές παρουσίας τοῦ Θεοῦ στήν προσωπική τους ζωή καί στήν ἱστορία τοῦ κόσμου...

2. «Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τόν Κύριον» (Λουκ. α΄ 46).

Ὁλόκληρη ἡ ὑπαρξίς μου ὕμνεῖ καί δοξολογεῖ τόν Κύριον! Ὁ πρῶτος αὐτός στίχος τῆς Ὠδῆς τῆς Θεοτόκου ἀποκαλύπτει τήν κατάστασι στήν ὁποία βρισκόταν ἡ

Παρθένος Μαρία: Κατάστασι ἐξάρσεως καί ἐμπνεύσεως πού βρίσκει διέξοδο στόν ὕμνο. Ὁ Κύριος μέ ὅσα τῆς ἀπεκάλυψε καί ὅσα ἐνήργησε στό πρόσωπό της ἔθεσε τήν ὑπαρξί της σέ κίνησι, σέ ἔξαρσι καί ἡ ἔξαρσίς της ὠδήγησε στόν ὕμνο. Ὁ Κύριος ἀνάβει τή φωτιά, ἡ χύτρα τῆς ψυχῆς βράζει καί ἀπό τό στόμα βγαίνει ὁ ἀτμός τῆς δοξολογίας. Χωρίς τή φωτιά τοῦ Θεοῦ δέν ὑπάρχει ὕμνος. Γιά νά τραγουδήσης τά τραγούδια τοῦ Θεοῦ χρειάζεται «ἐνθουσιασμός» μέ τήν ἀρχαία ἐννοια τῆς λέξεως «ἐνθουσιάζω», πού σημαίνει ἔχω μέσα μου τό Θεό.

Ὁ ὕμνος καί ἡ δοξολογία τοῦ Θεοῦ φυτρώνει στά χεῖλη τῶν πιστῶν μέσα στούς ναούς. Ἡ πίστι καί ἡ ἀγάπη στόν Θεό θερμαίνουν τήν ψυχή τῶν χριστιανῶν καί ἀπό τό στόμα τους ἀνεβαίνει ὁ ὕμνος. Ἄν λιγοστεύουν οἱ ἐκκλησιαζόμενοι εἶναι γιατί ἔχει λιγοστεύει ἡ πίστι καί ἡ ἀγάπη στόν Θεό. Καί ἄν ἡ σύγχρονη γενεά εἶναι «γενεά χωρίς τραγούδι» καί ἀπό τό στόμα τῶν παιδιῶν δέν ἀκούγονται πιά τραγούδια τοῦ Θεοῦ εἶναι γιατί ἡ φωτιά τῆς ἀγάπης καί τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ ἔχει σβήσει μέσα στίς καρδιές.

Μέ πόση νοσταλγία θυμᾶται κανεῖς τά χρόνια τοῦ '40 καί τά πρῶτα μεταπολεμικά χρόνια. Τήν ἐποχή τοῦ πολέμου καί τά ἐλαφρά ἀκόμα τραγούδια εἶχαν μεταποιηθῆ σέ τραγούδια τοῦ Θεοῦ καί τῆς Παναγίας, σέ τραγούδια τῆς Νίκης! Μέ πόσο ἐνθουσιασμό τραγουδήσαμε ἔπειτα τούς ὕμνους καί τά χριστιανικά τραγούδια! Κάτω ἀπ' φωτεινούς θόλους τῶν ναῶν, στίς ἐξοχές, στούς δρόμους, στίς βουνοκορφές καί τίς ἀκρογιαλιές. Ἀτέλειωτα δοξαστικά, ἀπό νεανικές ὑπάρξεις, γεμάτες ἱερό ἐνθουσιασμό... Τά πιό πολλά δοξαστικά, τά ὠραιότερα τραγούδια τῆς ζωῆς μας τά τραγουδήσαμε τόν καιρό πού ἡ παρουσία καί ἡ κλήσις τοῦ Θεοῦ πυρπολοῦσαν τήν ψυχή μας...

3. «Καί ἠγαλλίασε τό πνεῦμά μου ἐπί τῷ Θεῷ τῷ σωτήρῳ μου» (Λουκ. α' 47).

Ὅ,τι συνέβη στήν Ἐλισάβετ, στό κυοφορούμενο βρέφος της—τόν Ἰωάννη—συμβαίνει τώρα καί στή Θεοτόκο· «ἠγαλλίασε τό πνεῦμα της»! Ἡ παρουσία τοῦ Χριστοῦ προκαλεῖ σκιρτήματα χαρᾶς στήν ἀνθρώπινη ψυχή.

Ἡ παρουσία τοῦ Θεοῦ στήν προχριστιανική ἐποχή προκαλοῦσε δέος καί τρόμο στόν ἄνθρωπο. Καί αὐτός ὁ Θεός τῶν Ἑβραίων, ὁ Γιαχβέ, ἦταν Θεός τρομερός. Ἐπίσης ἡ παρουσία τοῦ ἀνθρώπου στά ἱερά καί στούς οἴκους τοῦ Θεοῦ γινόταν ὕστερα ἀπό ἀλλεπάλληλους καθαρισμούς, μέ δαπανηρές θυσίες καί μέσα στό ζόφο τοῦ τρόμου καί τῆς φρίκης...

Μόνο ἡ παρουσία τοῦ Χριστοῦ στόν κόσμο ἄλλαξε τήν κατάστασι αὐτή. Ἡ ἔλευσις τοῦ Χριστοῦ στόν κόσμο ἔφερε τή χαρά καί τήν ἀγαλλίασι πρῶτα στήν Μητέρα του, ἔπειτα στόν μικρό κύκλο τῶν γνωστῶν του καί ὕστερα σ' ὀλόκληρο τόν

κόσμο. Όπως ή πέτρα πού πέφτει στά νερά τής λίμνης καί δημιουργεί όμόκεντρους κύκλους, πού συνεχώς διευρύνονται έτσι καί ό Χριστός. Η παρουσία του στόν κόσμο άγκαλιάζει όλο καί πιό πολλούς. Έτσι όλο καί πιό πολλοί πηδοϋν καί χορεύουν από χαρά καί άγαλλίασι.

Δές τε τί συμβαίνει μέ τούς πιστούς. Έξω από τό ναό, είμαστε συνηθισμένοι άνθρωποι. Όταν όμως μπορούμε μέσα στό ναό μεταβαλλόμαστε· γινόμαστε διαφορετικοί. Καί πρώτα - πρώτα γινόμαστε δοξολογικά πλάσματα. Μέσα στό ναό δέν όμιλοϋμε, αλλά δοξολογοϋμε. Από τό στόμα μας βγαίνουν ύμνοι καί δοξολογίες. Αυτό μάλιστα ίσχύει άπόλυτα για τή Θ. Λειτουργία, στην όποία κατά τήν άρχαία συνήθεια, πρέπει νά ψάλλουν όλοι οί πιστοί καί όχι μόνο οί ιεροψάλται ή μιá μικρή χορωδία, όπως άλλωστε γίνεται καί σήμερα σέ όλες τίς άλλες όμόδοξες Έκκλησίες!

Μετά τόν ύμνο καί πολλές φορές μαζί μέ τόν ύμνο μέσα στό ναό ύπάρχει καί ό θρησκευτικός χορός. Μέ χορό πανηγυρίζει ό χριστιανός τήν είσοδό του στην Έκκλησία. Γι' αυτό, άμέσως μετά τό βάπτισμα, γύρω από τήν ιερή κολυμβήθρα γίνεται χορός ένώ όλοι ψάλλουν τόν ύμνο:

«Όσοι είς Χριστόν έβαπτίσθητε, Χριστόν ένεδύσασθε»! Ό χορός είναι πάλι χαρακτηριστικό στοιχείο του χριστιανικού γάμου. Μετά τήν στέψη αρχίζει «ό χορός του Ήσαία», όπως λέει ό λαός. Οί νεόνυμφοι χορεύουν στό κέντρο του Ναού, ένώ άκούγεται ό χαρούμενος ύμνος: «Ήσαία χόρευε ή Παρθένος έσχεν έν γαστρί...»! Η χαρά αυτή για τή σωτηρία του Χριστού, τουλάχιστον μιá φορά τό χρόνο, στό έτήσιο πανηγύρι του προαστικού έλληνικού χωριού πού ήταν μαζί καί ή έορτή του προστάτου Αγίου τής Κοινότητας, ξεχυνόταν καί έξω από τό ναό, στόν ευρύχωρο αϋλόγυρο του Ναού. Τό χορό αυτό τόν άρχιζε πρώτος ό Ίερεύς του χωριού.

Η παρουσία του Χριστού έφερε τή χαρά, τήν άγαλλίασι καί τό σκίρτημα στόν κόσμο, ό όποιος έκτοτε, όπως καί ή Θεοτόκος, «σκιρτά έν άγαλλιάσει»!

4. «Έπέβλεπεν επί τήν ταπείνωσιν τής δούλης αυτού» (Λουκ. α' 48).

Τό πρώτο συναίσθημα, πού έκφράζει ή Παρθένος στην Ώδή της, αναφέρεται στην μηδαμινότητα του προσώπου της. Σχολιάζει σχετικά ό Ωριγένης: «Τίς γάρ είμί έγώ προς τοσοϋτον έργον; Αυτός επέβλεπεν, οϋκ έγώ προσεδόκησα. Ταπεινή γάρ ήμην καί άπερριμμένη καί νϋν από γής είς οϋρανόν μεταβαίνω καί είς άρρητον οίκονομίαν έλκομαι» (ΥΛ, 64).

Μαζί μέ τό μεγαλείο του Θεού άποκαλύπτεται συγχρόνως καί ή μηδαμινότης καί ή άναξιότης του ανθρώπου. Ό Δαβίδ, άτενίζοντας τόν ξναστρο οϋρανό, έννοιωσε τό

μεγαλειῶ τοῦ Θεοῦ, ταυτοχρόνως ὁμως ἔνοιωσε καί τήν ἀνθρώπινη μηδαμινότητα (Ψαλμ. 8, 1-5). Τό γεγονός τῆς θαυμαστῆς ἀλιείας κάνει τόν ἀπόστολο Πέτρο νά αἰσθανθῆ τή θεότητα τοῦ Χριστοῦ, ἀλλά καί τήν προσωπική του ἀμαρτωλότητα. Ἡ διπλή αὐτή συναίσθησις τόν ἔκανε νά πέση στά γόνατα, μέσα στή βάρκα του, καί νά πῆ τόν ὑπέροχο ἐκεῖνο λόγο: «Ἐξελθε ἀπ’ ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἀμαρτωλός εἰμι, Κύριε» (Λουκ. ε’ 8).

Ὅταν ἀποκαλύπτεται ὁ Θεός στόν ἄνθρωπο, φαίνεται ὅτι δημιουργοῦνται δύο ἀντίθετες κινήσεις πού διατηροῦν τήν ἀνθρωπίνη ὑπαρξι στήν ἰσορροπία καί ἀρμονία: ἡ μία, τό θάμβος τοῦ Θεοῦ, τόν ἐλκύει πρὸς τά πάνω καί ἡ ἄλλη, τό δέος τῆς μηδαμινότητός του, τόν πιέζει πρὸς τά κάτω. Χάρις στίς δύο αὐτές δυναμικές κινήσεις ζῆ καί ὑπάρχει ὁ ἄνθρωπος.

Σέ μιά μικρή χειρουργική ἐπέμβασι πού μοῦ ἔγινε στήν περιοχὴ τοῦ προσώπου, αἰσθάνθηκα λιποθυμία... Ὁ γιατρός τότε, μέ μιά δυναμική κίνησι πίεσε τό κεφάλι μου, χαμηλώνοντάς το ἀνάμεσα στά γόνατά μου... Ὅταν, κατά κάποιον τρόπο, ἐπεμβαίνει ὁ Θεός στή ζωὴ μας, τό μέτωπό μας πρέπει νά ἐγγίζη τό χῶμα. (Γεν. ιζ’ 1-3).

5. «Ἀπό τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί» (Λουκ. α’ 48).

Ἡ Παρθένος ἐδῶ προφητεύει γιά τόν ἑαυτό της. Αὐτό πού γιά μᾶς σήμερα φαίνεται φυσικό, γιά τήν Θεοτόκο ἦταν θέμα ἀποκαλύψεως. Τό Ἅγιο Πνεῦμα ἔσυρε τό πέπλο τῆς ἱστορίας καί ἔδειξε στήν Θεοτόκο τήν προσωπική της τύχη. «Μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί» τοῦ μέλλοντος. Ἐκείνη πού ἔμελλε νά γίνῃ Μητέρα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ θά γινόταν ταυτόχρονα καί τό πιό σημαντικό πρόσωπο ὄλων τῶν γενεῶν. Αὐτή πού θά ἔδινε τήν ἀνθρώπινη φύσι στόν Υἱό καί Λόγο τοῦ Θεοῦ, ἔμελε νά πάρῃ ἀπ’ Αὐτόν —σάν μιά ἀντίδοσι ιδιωμάτων— ὑπερχρονική τιμὴ καί δόξα. ἀν κανεῖς μπαίνει στόν κόσμο τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑπαρξίς του διευρύνεται. Ὁ Ἄβραμ, ὅταν συνέδεσε τήν τύχη του μέ τόν Θεό ἔγινε Ἀβραάμ· ἀπὸ ἀρχηγός δηλαδή μιᾶς οἰκογένειας, ἔγινε γενάρχης καί πατριάχης πολλῶν λαῶν: «ἰδού ἡ διαθήκη μου μετὰ σοῦ, καί ἔση πατήρ πλήθους ἐθνῶν» (Γεν. ιζ’ 4 ἐξ.) Ὅποιος μπαίνει στόν κύκλο τοῦ Θεοῦ, μπαίνει στόν κύκλο τῆς αἰωνιότητος. «Τό ἔλαττον ἀπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται» (Ἑβρ. ζ’ 7). Ὅταν τό μηδέν μπαίνει κοντά στήν μονάδα, χάνει τήν μηδαμινότητά του καί ἀποκτᾷ μεγάλη ἀξία. Ἐκείνη πού ἀξιώθηκε νά γίνῃ Νύμφη καί Μητέρα τοῦ Νυμφίου Χριστοῦ, πῆρε τήν πρώτη θέσι κοντά στήν Τριαδικὴ Μονάδα.

Ὁ χριστιανός δέν εἶναι παρά ἓνα ἀπὸ τὰ πολλά μηδενικά πού βρίσκονται πίσω ἀπὸ τήν Τριαδικὴ Μονάδα. Μέσα στόν πολυψήφιο αὐτό ἀριθμὸ ὁ ἄνθρωπος ἀποκτᾷ τρισμέγιστη ἀξία. Ἐξω ὁμως ἀπ’ αὐτόν παραμένει ἓνα ἄχρηστο μηδενικό...

6. «Ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατός» (Λουκ. α' 49).

Ἡ δοξολογική προσευχή ἀναφέρεται συνήθως στά μεγάλα καί θαυμαστά ἔργα τῆς δημιουργίας, ἡ θεώρησις τῶν ὁποίων προκαλεῖ στόν ἄνθρωπο τόν ὕμνο καί τήν δοξολογία τοῦ Δημιουργοῦ. Χαρακτηριστικό παράδειγμα οἱ δοξολογικοί ψαλμοί. Σχεδόν ὅλοι ἀναφέρονται στά μεγαλειώδη ἔργα τῆς δημιουργίας καί προσφέρονται σέ Ἐκεῖνον πού «ἐποίησε τόν οὐρανόν καί τήν γῆν, τήν θάλασσαν καί πάντα τά ἐν αὐτοῖς» (Ψαλμ. 145, 6) καί ὁ Ὅποιος «πάντα ὅσα ἠθέλησεν ἐποίησεν ἐν τῷ οὐρανῷ καί ἐν τῇ γῆ» (Ψαλμ. 134, 6).

Στήν περίπτωσι ὅμως τῆς Παρθένου ὁ δοξολογικός ὕμνος της ἀναφέρεται σέ ὅσα ἐποίησε ὁ Θεός σέ μιά ὑπαρξι τοῦ μικροκόσμου, δηλαδή στήν Θεοτόκο. Πρόκειται βέβαια γιά τή σύλληψι, τήν κυοφορία καί τήν μέλλουσα γέννησι τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Τά ἔργα αὐτά πού συνδέονται μέ τό σχέδιο τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Θεοῦ εἶναι πιό μεγαλειώδη ἀπό ἐκεῖνα πού ἀναφέρονται στόν ἄψυχο μακρόκομο.

Τή μεγαλειώδη διαδικασία τῆς Ἐνσαρκώσεως τοῦ Θεοῦ ἡ Παρθένος ἀποδίδει στήν παντοδυναμία καί τήν ἀγιότητα τοῦ Δημιουργοῦ. Ἡ παντοδυναμία του ὑπερνικᾷ τήν τάξι τῆς φύσεως (παρθενογέννησις) καί ἡ ἀγιότης του διατηρεῖ τήν ἀγιότητα καί τήν ἀκεραιότητα τῆς Θεοτόκου (ἀειπαρθενία) σέ ὅλες τίς φάσεις τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ θείου αὐτοῦ σχεδίου.

Ὁ πιστός τῆς Π. Διαθήκης ἔβλεπε τά «ἔργα τῶν δακτύλων» τοῦ Δημιουργοῦ (Ψαλμ. 8, 4) στόν μακρόκομο καί δοξολογοῦσε τόν Κύριο. Οἱ πιστοί τῆς Κ. Διαθήκης ἀρχίζουν νά βλέπουν τά μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ στόν μικρόκομο, τόν ἄνθρωπο. Πρώτη ἐπισημαίνει τήν ἀλλαγῆ ἡ Θεοτόκος. Εἶναι ἡ πρώτη θεολόγος καί ποιήτρια τῆς Κ. Διαθήκης. Ὁ πρῶτος ψαλμωδός καί ὕμνογράφος τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Παρθένος Μαρία ἦταν ποίημα καί δημιούργημα τῆς παντοδυναμίας καί τῆς ἀγιότητος τοῦ Θεοῦ. Ἡ παναγία μορφή καί ἡ ζωή της ἔμελλε ν' ἀποτελέσουν τό ὠραιότερο ποίημα τῆς ἀνθρωπότητος.

7. «Τό ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεάς γενεῶν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν» (Λουκ. α' 50).

Ἡ Παρθένος ἀπό τήν προσωπική της ἐμπειρία ἀνάγεται τώρα στήν κοινή ἐμπειρία ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Ἀπό τό ἐπί μέρος ὁδηγεῖται στό γενικό. Ὅπως σ' αὐτήν ἐκδηλώθηκε τό θεῖον ἔλεος, ἔτσι ἡ εὐσπλαχνία τοῦ Θεοῦ ἀπλώνεται καί σ' ὅλους τούς ἄλλους. Ἡ εὐσπλαχνική ἐπέμβασις τοῦ Θεοῦ στήν προσωπική της ζωή τήν ὁδηγεῖ στήν διαπίστωσι τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ γιά ὅλους. Ὁ ἕνας πιστός εἶναι μαρτυρία γιά τούς ὑπόλοιπους. Ὁ ἕνας εἶναι λεπτομέρεια τοῦ συνόλου.

Ἡ Παρθένος ἔμελλε νά γίνῃ μιά ἀκόμη ζωντανή μαρτυρία γιά τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ

πού έκδηλώθηκε πλούσιο καί στίς γενεές τῆς Π. Διαθήκης. Αὐτή ἦταν ἡ συνισταμένη τοῦ Θεοῦ ἐλέους. Ἀπό τήν ἀγάπη πού ὁ Κύριος ἔδειξε στό πανάγιο πρόσωπό της μποροῦμε σάν σέ καθρέφτη νά δοῦμε τόν πλοῦτο τῆς εὐσπλαχνίας μέ τόν ὁποῖο ὁ Θεός ἐκάλυψε ὅλες τίς προχριστιανικές γενεές.

Ἄλλ' ἡ Θεοτόκος ἔγινε ἡ μαρτυρία γιά τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ πού έκδηλώθηκε καί μετά ἀπ' αὐτήν, στίς χριστιανικές γενεές. Τό ἔλεος πού ἔδειξε ὁ Θεός στό πρόσωπο τῆς Θεομήτορος βλέπομε νά ἔχη ἀπεριόριστες προεκτάσεις μέσα στήν ἱστορία, ἀπό γενεά σέ γενεά. Τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ πού ἄρχισε νά πηγάζη μέ τήν Ἐνσάρκωσι αὐξάνεται κλιμακωτά καί πλημμυρίζει ὀλοένα καί περισσότερους ἀνθρώπους, ἀπό γενεά σέ γενεά κι αὐτό μέχρις ὅτου καλύψει πάντα τά ἔθνη. Τό πρόσωπο πού συνεκέντρωσε τό μεγαλύτερο ἔλεος τοῦ Θεοῦ μέχρι τήν Ἐνσάρκωσι ἦταν ἡ Θεοτόκος. Καί μετά τήν Ἐνσάρκωσι, τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ πού δόθηκε σ' ὅλες τίς γενεές εἶχε ἀφετηρία του τό πρόσωπο τῆς Θεοτόκου.

8. «Ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ» (Λουκ. α' 51).

Τό θαυμαστό γεγονός τῆς Ἐνσαρκώσεως τοῦ Θεοῦ, στό ὁποῖο ἐκλήθη ἡ Παρθένος Μαρία νά συμμετάσχη προσωπικά, ἦταν μιά ἀπόδειξις καί μαρτυρία γιά τά θαυμαστά ἔργα τῆς παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ πού ἔγιναν στό παρελθόν καί πού θά γίνουν στό μέλλον. Τό παρελθόν, τό παρόν καί τό μέλλον ἐνώνονται μέσα στήν παντοδύναμη παρουσία τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἱστορία δέν εἶναι μιά παρέλασις ἄσχετων γεγονότων. Ἡ ἱστορία δέν εἶναι «τό ποτάμι τοῦ χρόνου πού στό χάος κυλά». Τό παρελθόν, τό παρόν καί τό μέλλον ἔχουν ἓνα κοινό συντελεστή: τό παντοδύναμο χέρι τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Παρθένος, ξεκινώντας ἀπ' τό προσωπικό θαυμαστό γεγονός τῆς παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ, κάνει φιλοσοφία καί θεολογία τῆς ἱστορίας. Ἡ ἱστορία—λέγει—γράφεται μέ τό παντοδύναμο χέρι τοῦ Δημιουργοῦ. Προσωπικά ἢ ὁμαδικά περιστατικά ἢ γεγονότα ὀφείλονται στόν ἰσχυρό «βραχίονα» τοῦ Κυρίου.

Πολλοί ἀμφιβάλλουν ἂν ὁ «βραχίων τοῦ Κυρίου» εἶναι καί σήμερα ἀρκετά ἰσχυρός γιά νά ἐλέγξῃ τά παρόντα «σεσαλευμένα» στοιχεῖα τῆς ἐξελισσομένης ἀνθρωπότητας: πυρηνική ἐνέργεια, ὑπερπληθυσμός, μόλυνσις τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, ἀλλοτριώσις τοῦ ἀνθρώπου κλπ. Ὅσοι ἀμφιβάλλουν, ἄς ἀκολουθήσουν τήν μέθοδο τῆς Θεοτόκου. Μιά ματιά στό παρελθόν καί στό παρόν — προσωπικό καί ὁμαδικό— θά τούς πείσει καί γιά τό μέλλον· θά τούς δείξῃ ὅτι «ὁ βραχίων Κυρίου» δέν ἔγινε ἀσθενέστερος, ὥστε νά μή μπορῇ νά ἐλέγξῃ καί τά μελλοντικά γεγονότα. Ὅσοι μαζί μέ τή Θεοτόκο θά φιλοσοφήσουν καί θά θεολογήσουν πάνω στήν ἱστορία καί τήν πορεία της τελικά θά ὁμολογήσουν ὅτι ἡ παντοδύναμη παρουσία τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ πιό βασικός καί θετικός παράγων πού

έπηρεάζει, κατευθύνει και δίνει νόημα στά γεγονότα τοῦ παρελθόντος, τοῦ παρόντος και τοῦ μέλλοντος, στην ιστορία τῆς ἀνθρωπότητας και τοῦ κόσμου.

9. «Διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοία καρδίας αὐτῶν» (Λουκ. α' 51).

Ἡ Παρθένος τώρα ἀναφέρεται σέ συγκεκριμένα περιστατικά τῆς ιστορίας πού φανερώνουν τήν παντοδύναμη ἐπέμβασι τοῦ Δημιουργοῦ. Πρόκειται γιά τίς περιπτώσεις πού ὁ Θεός ἐπεμβαίνει και ματαιώνει τά ὑπεροπτικά σχέδια και διαλύει τά ματαιόδοξα ἔργα τῶν ἀνθρώπων.

Ἀπό τήν ἀρχαιότητα ἀκόμη ἡ ὑπερηφάνεια, «τό ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν» (Ρωμ. ιβ' 3) ἐθεωρεῖτο τό μεγαλύτερο ἀμάρτημα τοῦ ἀνθρώπου. Ἦταν ἡ «ὑβρις» πρὸς τόν Θεό. Ὁ μικρός, θνητός και φθαρτός ἀνθρωπος νά ὑψώνη τό ἀνάστημά του μπροστά στον παντοδύναμο και αἰώνιο Θεό. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, τόσο οἱ φιλόσοφοι ὅσο και οἱ τραγωδοί, μάς κληροδότησαν μοναδικά κείμενα πάνω στό θέμα αὐτό: «Ζεὺς μεγάλης γλώσσης κόμπους (=κομπορρημοσύνες) ὑπερεχθαίρει (=μισεῖ θανάσιμα)» (Σοφ. Ἀντιγόνη, 127). Καί ὁ Πύργος τῆς Βαβέλ (Γέν. ια' 1-9) θά παραμείνη χαρακτηριστικό δεῖγμα τῆς ἀλαζονικῆς διαστροφῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά και μαρτυρία τῆς ἀμέσου ἐπεμβάσεως τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ἐπηρμένος και ὑπερήφανος νοῦς εἶναι ὅ,τι χρειάζεται γιά νά ὀδηγήσῃ τόν ἀνθρωπο σέ λανθασμένη κατεύθυνσι, σέ ὑβρι και ἀσέβεια πρὸς τόν Θεό. Γι' αὐτό και ἡ ἀντίθεσις τοῦ Θεοῦ εἶναι ἄμεση: «Θεός ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται» (Παρ. Γ' 34). Ἡ ἐπέμβασις τοῦ Θεοῦ στις περιπτώσεις αὐτές δέν πρέπει νά θεωρεῖται ἀρνητικά (σάν τιμωρία), ἀλλά θετικά (σάν φιλανθρωπία). Διότι στην πραγματικότητα ἐμποδίζει τόν ἀνθρωπο νά προχωρήσῃ σέ κάτι πού θά τοῦ προκαλέσῃ μεγαλύτερες συμφορές... Ἔτσι ἡ ἐπέμβασις τοῦ Θεοῦ ἀποδεικνύεται κι ἐδῶ φιλάνθρωπη και εὐεργετική.

10. «Καθεῖλε δυνάστας ἀπό θρόνων και ὕψωσε ταπεινούς» (Λουκ. α' 52).

Οἱ καταχρασταί τῆς ἐξουσίας εἶναι οἱ δεύτεροι πού δέχονται τήν ἄμεση ἐπέμβασι τοῦ Θεοῦ. Ὅσοι ἀποκτοῦν δύναμι και τή χρησιμοποιοῦν γιά τήν καταπίεσι και τή καταδυναστευσι τῶν λαῶν· οἱ ἰσχυροί γενικά, πού ἐξασφαλίζουν πολιτική, στρατιωτική, κοινωνική και θρησκευτική δύναμι· ὅσοι ἀναρριχόνται στους θρόνους τῆς ζωῆς και γίνονται αὐθέντες και διαχειρισταί τῆς ἐλευθερίας τῶν ἄλλων· αὐτοί πού συνήθως εἶναι ὑπερήφανοι και ἀλαζόνες —ὅλοι αὐτοί προκαλοῦν τήν ἄμεση ἐπέμβασι τοῦ Θεοῦ. Διότι ἡ ζωή, ἡ τιμή και ἡ ἐλευθερία τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἀγαθά πού δόθηκαν ἀπ' τόν ἴδιο τόν Δημιουργό. Καί Ἐκεῖνος δέν ἐπιτρέπει νά καταπατοῦνται οἱ ἀναφαίρετες αὐτές δωρεές του πρὸς τά δημιουργήματά του. «Οὐκ ἀφήσει τήν ράβδον τῶν ἀμαρτωλῶν ἐπὶ τόν κλῆρον τῶν δικαίων» (Ψαλμ.

124, 3).

Ἡ ἐξουσία, ὅταν δέν προέρχεται ἐκ τοῦ Θεοῦ, γίνεται «σύντριμμα καί ταλαιπωρία» γι' αὐτούς πού τήν κατακοῦν, «πατώντας ἐπί τῶν πτωμάτων» τῶν ἄλλων. Ὁ θρόνος, στόν ὁποῖο ἀναρριχᾶται κάποιος, ἀνατρέποντας τόν φυσικό του κάτοχο ζζἀποδεικνύεται τελικά ἀσταθής γιά τόν ἐπιβήτορα. Θρόνος ἢ θέσι πού κατακτήθηκε μέ ἀδικίες, συναλλαγές καί ἐγκλήματα δέν πρόκειται ποτέ νά στεριώση.

Ἡ Παρθένος Μαρία ἔμελλε νά γίνη ὄργανο ἀποκαταστάσεως τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεάνθρωπος Υἱός της θά ἀνέτρεπε τό «κατεστημένο» τῆς ἐποχῆς του, τούς ἰσχυρούς τῆς μέρας, τούς Γραμματεῖς καί Φαρισαίους, τούς «δοκοῦντας ἄρχειν» (Μαρκ. ι' 42) καί θά ἀνύψωνε τούς «πτωχούς τῷ πνεύματι» (Ματθ. ε' 3), τούς τελῶνες καί ἁμαρτωλούς, τούς ψαράδες τῆς Γαλιλαίας, τήν Παρθένο τῆς Ναζαρέτ.

Ὁ χριστιανός δέν πρέπει ποτέ νά καταφεύγη στή συναλλαγή γιά νά ἀποκτήση μιά θέση, γιά ν' ἀποκτήση δύναμι καί ἐξουσία. Ἔστω καί ἂν ἔχη καλές διαθέσεις γιά τήν μετέπειτα καλή διαχείρησι τῆς ἐξουσίας. Ἐπίσης, ἐκεῖνος πού πιστεύει στόν Χριστό δέν πρέπει ποτέ νά γίνη «κατεστημένο» καταδυναστεύσεως καί κατατυραννήσεως τῶν ἄλλων· «δεσπότης καί αὐθέντης» τῶν ὑφισταμένων. Ἀντίθετα, ὁ χριστιανός πρέπει νά γίνεται ὄργανο στά χέρια τοῦ Θεοῦ, γιά τήν ἀποκατάστασι τῆς ἐλευθερίας, τῆς δικαιοσύνης καί τῆς ἰσότητος μεταξύ τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς του.

11. «Πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καί πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενούς» (Λουκ. α' 53).

Ὁ Θεός ἐπεμβαίνει καί σέ μιά τρίτη κατηγορία ἀνθρώπων, λέει ἡ Παρθένος Μαρία, συνεχίζοντας τήν Ὁδή της: στούς πλουσίους. Ὅσοι πιστεύουν στό χρήμα· ὅσοι βασίζονται στή δύναμι τοῦ χρήματος· ὅσοι νοιώθουν ἀσφαλισμένοι στόν πλοῦτο, ἔρχεται στιγμή πού γίνονται φτωχότεροι τῶν φτωχῶν. Εἶναι ἡ πιό κοινή ἐμπειρία σέ ὅλους τούς κοινούς θνητούς!

Ἐπάρχει ὅμως καί ἡ ἄλλη πλευρά: ἡ αὐτάρκεια τῶν φτωχῶν. Δέν πρόκειται ἐδῶ γιά τό φτωχό πού δέν πιστεύει στόν Θεό ἢ τεμπελιάζει ἢ δέν ἐργάζεται τίμια ἢ σπαταλάει σέ ἀσωτεῖες τό μεροκάματό του. Πρόκειται γιά τό φτωχό πού πιστεύει στήν πρόνοια τοῦ Θεοῦ καί ἐξαρτᾶται ἀπό τόν Θεό: Πρόκειται γιά τό φτωχό πού ἐργάζεται μέ τιμιότητα καί δικαιοσύνη καί πού χρησιμοποιεῖ μέ σύνεσι καί σωφροσύνη τά λίγα εἰσοδήματά του.

Σ' ἓνα τέτοιο ἄνθρωπο τά λίγα τοῦ φθάνουν. Ὅχι ὅτι δέν θά ἤθελε νά ἔχη

περισσότερα. Τά περισσότερα τά περιμένει από τόν Θεό. Στήν ώρα τους. Αύτός έν τῷ μεταξύ συνεχίζει νά ζῆ καί νά ἐργάζεται τίμια.

Ἡ ἀρχή αὐτή τῆς Θεοτόκου ἦταν καί τό «πιστεύω» τῶν φτωχῶν πατέρων μας. Ἀπό τά κακοτράχαλα βουνά τῆς πατρίδος μας κατέβαιναν στίς πολιτεῖες τοῦ κάμπου. Ξυπόλυτοι. Γυμνοί. Ἀδέκαροι! Καί ἄρχιζαν νά ἐργάζωνται, παιδιά μόλις 11-13 ἐτῶν! Καί ὄχι ὀκτάωρο, ἀλλά ὀλημερίς. Μικρά καί ἀσήμαντα τά κέρδη. Ἀρκοῦσαν μόνο γιά τήν προσωπική τους ἐπιβίωσι. Μόνο ὕστερ' ἀπό 20 καί πλέον ἐτῶν σκληρῆς προσωπικῆς ἐργασίας ἄρχιζαν νά γνωρίζουν τό κέρδος, τήν καλλιτέρευσι, κάποια στοιχειώδη ἄνεσι καί ὕστερα τόν πλοῦτο. Ἀλλά καί τόν πλοῦτο αὐτό δέν τόν θεωροῦσαν δικό τους. Δέν τόν χαίρονταν. Δέν τόν σπαταλοῦσαν γιά τόν ἑαυτό τους. Οἱ ἴδιοι, μαθημένοι δεκάδες χρόνια νά ζοῦν μέ ἀνήκουστες στερήσεις, δέν χρησιμοποιοῦσαν γιά τόν ἑαυτό τους παρά ἐλάχιστα. Τά πολλά τά προώριζαν γιά τούς ἄλλους. Γιά τά παιδιά τους, τήν πόλι τους, τό χωριό τους, τήν πατρίδα. Δέν ὑπάρχει καλύτερο σχόλιο γιά τόν λόγο τοῦ Ἰησοῦ «κατά Θεόν πλουτεῖν» (Λουκ. ιβ' 21).

Παίρνοντας ἡ Ἐκκλησία ἀπό τά χεῖλη τῆς Παρθένου τόν ώραῖο αὐτό στίχο τῆς Ὠδῆς της τόν ἔκανε καί δικό της πιστεύω: «Πλούσιοι ἐπτώχευσαν καί ἐπέινασαν, οἱ δέ ἐκζητοῦντες τόν Κύριον οὐκ ἐλαττωθήσονται παντός ἀγαθοῦ».

Ὅσοι ἀγαποῦμε τήν Θεοτόκο δέν μπορεῖ παρά νά ἔχουμε μαζί της τίς ἴδιες ἀπόψεις.

12. «Ἀντελάβετο Ἰσραήλ παιδός αὐτοῦ» (Λουκ. α' 54).

Ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ Θεοῦ ἦταν συγχρόνως καί ἐνσάρκωσις τῶν ὑποσχέσεων τοῦ Θεοῦ πρὸς τούς πιστούς Ἰσραηλίτες. Ὁ Θεός διά τοῦ Μεσσίου ἔμελλε νά ἐκπληρώσῃ ὅλες τίς ὑποσχέσεις του «πρὸς τούς πατέρες ἡμῶν» —λέει ἡ Παρθένος— «τῷ Ἀβράμ καί τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τόν αἰῶνα»! Ἡ Θεοτόκος βρίσκεται σέ πλεονεκτική θέσι, ἀπ' τήν ὁποία βλέπει τήν ἱστορία τῆς πατρίδος της. Μέ τόν φακό τῆς Ἐνσαρκώσεως βλέπει πῶς καθαρά τά γεγονότα τῆς ἱστορίας καί τά ἐρμηνεύει εὐκολώτερα καί τά κατανοεῖ βαθύτερα. Οἱ προσωπικές της ἐμπειρίες τήν βοηθοῦν τώρα νά κατανοήσῃ καλύτερα τήν γενικώτερη ἱστορία τοῦ τόπου της καί τοῦ κόσμου ὀλοκλήρου.

Γιά νά κατανοήσῃ κανεὶς τήν ἱστορία πρέπει νά τήν διαβάσῃ μέσα ἀπ' τόν κρυστάλλινο φακό τῆς Ἐνσαρκώσεως. Ἡ Ἐνσάρκωσις τοῦ Θεοῦ εἶναι τό μυστικό κλειδί τῆς κατανοήσεως τῶν γεγονότων τῆς ἱστορίας τοῦ παρελθόντος, τοῦ παρόντος καί τοῦ μέλλοντος. Χωρίς τήν Ἐνσάρκωσι ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος φαίνεται τυχαία καί ἄσκοπη. Ἐνα παιδί —λέει τό ἀνέκδοτο— προσπαθεῖ νά ταιριάσῃ ἕναν χάρτη πού εἶναι κομμένος σέ μικρά κομμάτια, διαφορετικοῦ

σχήματος. Έπειδή δυσκολεύεται, κάποιος για να τό διευκολύνη τοῦ λέει: «Πίσω ἀπό τόν χάρτη ὑπάρχει μιά Εἰκόνα. Φτιάξε πρῶτα τήν Εἰκόνα καί ὁ χάρτης ἀπ' τήν ἄλλη μεριά θά ταιριάξη μόνος του»!

Τά γεγονότα τῆς ἱστορίας, αὐτά καθ' ἑαυτά, φαίνονται ἄσχετα μεταξύ τους. Ὄταν ὅμως τά δοῦμε ὑπό τό πρῖσμα τῆς Ἐνσαρκώσεως, τότε τά πιό ἀσήμαντα περιστατικά ἀποκτοῦν ἕνα μεγάλο νόημα.

Τό ἴδιο ἰσχύει καί για τή ζωή μας. Ἡ ὑπαρξίς τοῦ καθενός μας μέσα στόν Γαλαξία τοῦ σύμπαντος ἔχει τόση ἀξία ὅση καί ἕνα μόριο σκόνης. Ὄταν ὅμως τή δοῦμε ὑπό τό πρῖσμα τῆς αἰωνιότητος (SUB SPECIAE AETERNITATIS), τότε ἀποκτᾶ αἰώνια ἀξία. Τόσο μεγάλη ἀξία, ὥστε ὄχι μόνο ὁ Γαλαξίας, ἀλλά τό Σύμπαν ὁλόκληρο νά μή μπορῆ νά ἰσοφαρίσῃ τήν ἀξία μιᾶς καί μόνης ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως: «Τί ὠφελήσει ἄνθρωπον ἐάν κερδήσῃ τόν κόσμον ὅλον καί ζημιωθῆ τήν ψυχὴν αὐτοῦ»; εἶπε ὁ Κύριος (Μαρκ. η´ 36).

Πηγή: agiazoni.gr